

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta (HE 178/2021 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Terhi Salmela, oikeusministeriö
- konkurssiasiamies Helena Kontkanen, konkurssiasiamiehen toimisto
- asianajaja Robert Peldán, Suomen Asianajajaliitto
- professori Tuula Linna

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Helsingin hallinto-oikeus
- Ulosottolaitos
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Finanssiala ry
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annettua lakia siten, että lakiin lisättäisiin säännökset asianhallintajärjestelmää käyttäviltä konkurssipesiltä ja yrityssaneerauksen kohteena olevilta velallisilta perittävästä käyttömaksusta. Maksulla rahoitettaisiin asianhallintajärjestelmän käyttö- ja ylläpitokustannuksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Valiokunnan mietintö LaVM 14/2021 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksestä ilmenevän ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin muutosehdotuksin ja huomioin.

Konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmä ("Kosti") on konkurssiasiamiehen ylläpitämä sähköinen työväline konkurssi- ja yrityssaneerausasioissa. Kosti-järjestelmän ylläpidosta, vastuista, käyttöoikeuksista sekä tallennettavista tiedoista ja asiakirjoista säädetään konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetussa laissa (667/2019).

Kosti-järjestelmä jakautuu tietosisältönsä ja käyttötarkoituksensa kannalta kahteen osaan. Ensimmäisen osan tarkoituksena on välittää konkurssiasiamiehelle tietoa konkurssihallinnon ja saneerausmenettelyn valvomiseksi (Kosti-valvonta). Toisen osan tarkoituksena on, että konkurssi-asioiden pesänhoitajat ja yrityssaneerausmenettelyiden selvittäjät sekä velkojat voivat toimittaa toisilleen ja velalliselle menettelyihin liittyviä asiakirjoja (Kosti-asiointi). Myös velallinen voi järjestelmän kautta toimittaa muille asianosaisille tiettyjä menettelyyn liittyviä asiakirjoja. Järjestelmän käyttäminen on pesänhoitajille ja selvittäjille pakollista.

Kosti-järjestelmän käyttäminen on tähän mennessä ollut asianosaisille maksutonta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että asianhallintajärjestelmää käyttäviltä konkurssipesiltä ja yrityssaneerausmenettelyn kohteena olevilta velallisilta peritään 230 euron suuruinen käyttömaksu. Tarkoituksena on kattaa asianhallintajärjestelmän käyttö- ja ylläpitokustannuksista se osuus, joka arvioidaan aiheutuvan asianosaisille tarjottavasta asiointipalvelusta (Kosti-asioinnista).

Hallituksen esitys liittyy konkurssiasiamiehen käynnissä olevaan tietojärjestelmäprojektiin, jossa otetaan käyttöön uudistettu asianhallintajärjestelmä. Uudistetulla asianhallintajärjestelmällä on tarkoitus tuottaa sen käyttäjille taloudellista säästöä työmenetelmien kehittymisen ja sähköisen palvelualustan avulla.

Lakivaliokunta tukee Kosti-järjestelmän edelleen kehittämistä, sillä on tärkeää, että sähköinen työväline palvelee mahdollisimman hyvin sekä konkurssiasiamiehen valvontatehtävää että järjestelmää käyttävien asianosaisten asiointitarpeita. Esityksessä arvioidaan, että uudistettu järjestelmä tulee merkittävästi parantamaan asiointiominaisuuksia ja siten tuottamaan myös käyttäjille lisäarvoa (ks. HE, s. 4). Saavutettavien taloudellisten hyötyjen arvioidaan olevan käyttömaksun kohteena oleville tahoille suurempia kuin käyttömaksusta aiheutuva kustannus (s. 5 ja 8). Myös käyttömaksun suuruus on varsin kohtuullinen, ja sen taustalla olevia laskelmia kuvataan esityksen perusteluissa asianmukaisesti (ks. HE, s. 6–8). Valiokunta katsoo, että edellä mainitut seikat puoltavat järjestelmän asiointiosuuden käyttämisestä ja ylläpidosta aiheutuneiden kustannusten kohdentamista ehdotetuin tavoin myös järjestelmää käyttäville.

Käyttömaksua pidetään hallituksen esityksessä luonteeltaan verona (s. 5, 16 ja 17). Käsitystä käyttömaksun veronluonteisuudesta tukee hallituksen esityksessä esitettyjen seikkojen lisäksi se, että myös Kosti-asiointiosan tarjoaminen ja ylläpito sekä sen toimivuudesta huolehtiminen ovat konkurssiasiamiehen lakisääteisiä tehtäviä (1 §). Siten sen käyttämisestä ja ylläpidosta aiheutu-

Valiokunnan mietintö LaVM 14/2021 vp

neiden kustannusten kohdentamisessa järjestelmää käyttäville on kyse lakisääteisten viranomais-tehtävien rahoittamisesta.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Laki konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun lain muutamisesta

9 a §. Käyttömaksu ja sen määrääminen. Ehdotetun pykälän *1 momentin* mukaan konkurssi-asiamies määrää asianhallintajärjestelmän käyttömaksun konkurssipesälle, kun tuomioistuim on konkurssilain 13 luvun 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla vahvistanut jakoluettelon (1 kohta), ja yrityssaneerauksen kohteena olevalle velalliselle, kun tuomioistuim on tehnyt yrityksen saneerauksesta annetun lain 77 §:ssä tarkoitetun päätöksen saneerausohjelman vahvistamisesta (2 kohta). Käyttömaksu määrätään siten vasta menettelyn siinä vaiheessa, jossa konkurssipesän tai saneerausvelallisen taloudellisesta asemasta on saatu selvyys ja sen perustella tiedetään, että konkurssipesällä tai yrityssaneerausvelallisella on lähtökohtaisesti tosiasiallinen mahdollisuus suoriutua maksusta. Valiokunta pitää ehdotusta perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena, sillä käyttömaksun määrääminen ei ole järkevää, jos konkurssipesä tai saneerausvelallinen on maksukyvytön tai liian vähvarainen maksamaan sen.

Pykälän *2 momentissa* säädetään käyttömaksun suuruudeksi 230 euroa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan maksu peritään kertaluonteisesti (s. 7). Valiokunta katsoo, että tämän on selvyiden vuoksi perusteltua ilmetä säännöksestä nimenomaisesti, minkä vuoksi se ehdottaa momenttia täydennettäväksi asiaa koskevalla virkkeellä.

9 d §. Muutoksenhaku maksupäätökseen. Ehdotetussa pykälässä säädetään muutoksenhausta käyttömaksua koskevaan päätökseen. Pykälässä ei ehdoteta, että 9 b §:ssä säädettyyn käyttömaksun perinnästä luopumiseen saisi hakea muutosta. Ratkaisua ei perustella hallituksen esityksessä, mutta valiokunnan oikeusministeriöltä saaman lisäselvityksen mukaan tämä johtuu siitä, että ne tilanteet, joissa konkurssi-asiamies luopuu käyttömaksun perinnästä, on ehdotetussa 9 b §:n 1 momentissa tarkkarajaisesti säännelty. Näitä ovat tilanteet, joissa konkurssipesän varat eivät lopputilityksessä riitä kaikkien konkurssipesän velkojen maksamiseen (1 kohta), ja tilanteet, joissa velallinen, jolle on saneerausohjelman vahvistamisen perusteella määrätty käyttömaksu, asetetaan konkurssiin (2 kohta). Kyse on tilanteista, joissa maksun määräämisen jälkeen käy selväksi, ettei maksulle tulla saamaan suoritusta. Konkurssi-asiamiehellä ei ole asiassa harkintavaltaa, vaan laissa määriteltyjen edellytysten täytyessä perinnästä tulee luopua. Lisäksi lisäselvityksessä tuodaan esiin, että konkurssi-asiamiehen päätös perinnästä luopumisesta on maksuvelvollisen edun mukainen eikä asiaan liity sellaisia tahoja, joilla olisi tarve hakea siihen muutosta. Saamansa lisäselvityksen valossa valiokunta pitää perusteltuna, että muutoksenhaku koskee maksupäätöstä.

9 e §. Käyttömaksun täytäntöönpano. Ehdotetun pykälän mukaan käyttömaksu on suoraan ulosottokelpoinen ja sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Selvyiden vuoksi valiokunta toteaa, että verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain säännökset yleislakina täydentävät ehdotettuja käyttömaksua koskevia säännöksiä.

Valiokunnan mietintö LaVM 14/2021 vp

siä. Sovellettaviksi tulevat muun muassa kyseisen lain säännökset ulosottoerinnästä ennen päätöksen lainvoimaisuutta (4 §), ulosoton hakemisesta (5 §), täytäntöönpanon keskeyttämisestä (12—19 §) sekä vanhentumisesta (20—21 §).

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 178/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annettuun lakiin (667/2019) uusi 9 a—9 e § seuraavasti:

9 a §

Käyttömaksu ja sen määrääminen

Konkurssiasiamies määrää asianhallintajärjestelmän käyttömaksun:

- 1) konkurssipesälle, kun tuomioistuin on konkurssilain 13 luvun 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla vahvistanut jakoluettelon;
- 2) yrityssaneerauksen kohteena olevalle velalliselle, kun tuomioistuin on tehnyt yrityksen saneerauksesta annetun lain 77 §:ssä tarkoitetun päätöksen saneerausohjelman vahvistamisesta.

Käyttömaksun suuruus on 230 euroa. Käyttömaksu määrätään konkurssipesälle ja yrityssaneerauksen kohteena olevalle velalliselle vain kerran.

9 b §

Käyttömaksun perinnästä luopuminen

Konkurssiasiamiehen tulee luopua määrätyn käyttömaksun perinnästä, jos:

- 1) konkurssipesän varat eivät riitä lopputilityksessä kaikkien konkurssilain 16 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen konkurssipesän velkojen maksamiseen;

Valiokunnan mietintö LaVM 14/2021 vp

2) velallinen, jolle on saneerausohjelman vahvistamisen perusteella määrätty käyttömaksu, asetetaan konkurssiin.

Jo maksettua käyttömaksua ei palauteta.

9 c §

Käyttömaksun erääntyminen ja viivästyskorko

Käyttömaksu erääntyy 30 päivän kuluttua sitä koskevan laskun lähettämisestä.

Konkurssiasiamies voi pidentää maksuaikaa pesähoitajan pyynnöstä, jos konkurssipesässä ei ole maksun erääntyessä rahavaroja maksun suorittamiseen.

Käyttömaksulle ei kerry viivästyskorkoa.

9 d §

Muutoksenhaku maksupäätökseen

Käyttömaksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

9 e §

Käyttömaksun täytäntöönpano

Käyttömaksu on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan niihin konkursseihin, joissa tuomioistuin vahvistaa konkurssilain (120/2004) 13 luvun 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla jakoluettelon, ja niihin yrityssaneerausmenettelyihin, joissa tuomioistuin tekee yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 77 §:ssä tarkoitetun päätöksen saneerausohjelman vahvistamisesta, tämän lain tultua voimaan.

Valiokunnan mietintö LaVM 14/2021 vp

Helsingissä 18.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Leena Meri ps
varapuheenjohtaja Sandra Bergqvist r
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Jari Kinnunen kok
jäsen Antero Laukkanen kd
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Mari Rantanen ps
jäsen Suldaan Said Ahmed vas
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Sebastian Tynkkynen ps
jäsen Matti Vanhanen kesk
varajäsen Tuomas Kettunen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila